

A NAPSZÁMOS

Végre sikeresen túljutottam az összes vizsgámon, ezért bár nagyon fáradtan, de annál boldogabban utaztam haza az én kis falumba. A nyár fele még előttem állt, várt a titokzatos, előre ki nem számítható élményeivel. Az utolsó felhőtlenül boldog nyaramon szerettem volna sok-sok szép emlékhez jutni, hiszen a következő évben már diplomáznom kellett, utána pedig kezdődött az a bizonyos nagybetűs élet az összes kihívásával együtt. Akkor azonban még kevésbé gondoltam a jövőmre.

Megérkezésem után otthon kellemes családi beszélgetéssel telt el az este, majd végül beestem az ágyba, és alaposan kialudtam magamat. Senki sem zavart, szüleim gondosan ügyeltek arra, hogy csend vegye körül a házat. Apám akkor már rokkantnyugdíjasként volt otthon, anyám meg éppen egy hónapja érte meg a nyugdíjaztatását. A ház körüli teendői mellett gyakran vállalt napszámot a környező jómódú gazdáknál. Előszeretettel hívták, hiszen nagyon szorgalmas, megbízható dolgozónak tartották, aki soha semmiért nem reklamált, viszont noszogatók nélkül is mindig alapos munkát végzett.

Két napja voltam otthon, amikor anyám elém állt, és megkérdezte, hogy volna-e kedvem napszámba menni vele. Legalább nem unatkozna, én meg kereshetnék egy kis pénzt magamnak. Mi tagadás, a pénzre nagy szükségem volt, hiszen soha nem ment jól nekünk, ezért a magam módján igyekeztem minél több terhet levenni a szüleim válláról, akik szerény körülményeink ellenére is erőn felül vállalták a taníttatásomat. Amikor csak tehettem, tanulás mellett éjszakánként diákmunkákat vállaltam, hogy legalább a legszerényebb színvonalat tudjam biztosítani a számomra.

- Kisfiam, szőlőt kellene válogatni, meg kötözni - mondta az ő mindig szeretni való hangján. Én mindig a kisfia voltam és maradtam is neki az egész élete során. Valóban nem tűnt nagyon nehéz munkának, legfeljebb a forró nyári napsütés tette próbára az embert. Abban az évben pedig kitartóan nagyon forró nyár volt. A közeli domboldalon terült el a tanyaközpont, körülötte hatalmas birtok, szőlővel, minden más gazdasági növényvel körbevéve.

Szorgalmasan, ritkán beszélgetve végeztük a munkánkat. Szemem sarkából követtem anyám mozdulatait, hiszen nagy rutinnal, az erejét kiválóan beosztva dolgozott, és én meg nem szerettem volna idő előtt elfáradni, és főleg lemaradni tőle. Hiszem mégis én voltam a fiatal, meg a fia is, alig húsz évesen! No és mit szólnának a gazdáék, hiszen nem azért vettek fel, hogy a napot lopjam.

Délben ebédszünetet tarthattunk, leültünk egy árnyékos helyre a szőlőföld végén, és akkor anyám a kis szatyorjából elővette a kenyeret, füstölt szalonnát meg némi füstölt sonkát, melyet még korán reggel csomagolt be gondosan egy konyharuhába.

- Majd este főzök valami finomat - szólalt meg mosolyogva felém fordulva. Nekem meg azonnal összeszorult a szívem, arra gondolva, hogy ugyanúgy végig dolgozza a napot, mint én, majd aztán a ház körüli teendőket is ellátja, gondoskodik apámról, és végül még főz is. Vajon honnan lehet ennyi ereje, hite, kitartása ennek a vékony asszonynak? Soha nem jöttem rá erre a titokra. Az viszont biztos, hogy lefekvés előtt ott gőzölgött a finom vacsora az asztalon. Korán reggel pedig nagyon óvatosan megrázta a vállamat, és a fülembe súgta, hogy ideje lenne felkelnem, mert indulnunk kell a munkába.

Esténként aztán a gazdasszony megtekintette, hogy mit végeztünk aznap, aztán elégedetten adta kezünkbe a napszámot.

Így telt el három nap, majd a negyedik nap végén, amikor a bérünk kifizetésére került volna sor, a gazdasszony fia felém fordult, hogy én még maradjak, mert egy melléképületet szeretne befejezni, és kell hozzá a segédmunka. Még egy kis váratlan pluszpénz, gondoltam és bár eléggé lefárasztott a tűző nap, de úgy voltam vele, hogy fiatal vagyok, ki fogom bírni.

Rövidesen maltart kevertem, majd feladtam az állásra a téglákkal együtt. A vége felé már bántam, hogy rábólintottam a túlórára, hiszen borzasztóan fájt minden porcikám, olyan vad tempót diktált a fickó. Élvezte, hogy uralkodhat fölöttem. Nyilván végezni akart az építkezésével, rám meg a legkevésbé se volt tekintettel.

Már kezdett sötétedni, amikor végre sikerült befejeznünk az épületet. Eléggé szakadtan vártam a béremet, ám szóhoz se jutottam a döbbenettől, amikor azt kellett látnom, hogy csak azt a napszámot lökte hanyagul a kezembe, ami az anyámmal együtt teljesített munkámért járt volna aznapra.

- És a túlmunkámért nem kapok semmit? - kérdeztem egyszerre ingerülten és csalódottan.

- Elégedj meg ennyivel, legalább ma először megdolgoztál a pénzedért! - felelte gögösen, majd szó nélkül sarkon fordult, mielőtt még bármit válaszolhattam volna.

Döbbenten álltam egy darabig, miközben arra gondoltam, hogy egy ilyen jelentéktelen, silány embernek is mekkora hatalma lehet, ha pénz áll mögötte.

Végül haza vánszorogtam, és persze anyám meleg vacsorával várt.

- Biztosan nagyon elfáradtál ma kisfiam - nézett rám aggódó, mégis biztató szemekkel.

Elmeséltem neki, hogy mi történt velem, és határozottan kijelentettem, hogy ezek után én oda soha többé nem megyek vissza dolgozni még akkor se, ha éhen kell döglennem. Anyám komor arccal hallgatott végig, de azonnal belátta, hogy igazam van.

Másnap aztán nélkülüm ment el dolgozni. Este, amikor a munkából haza érkezett, rögtön azzal kezdte, hogy hiányoltak a gazdáék, amiért nem tartottam vele. Ő meg hirtelenjében azt válaszolta, hogy fel kellett utaznom a fővárosba, hiszen haladéktalanul el kellett intéznem még néhány dolgot a tanévkezdés előtt.

- Nicsak! - Kiáltottam fel. Lehet, hogy mégse dolgoztam olyan rosszul, mint ahogy az a ficsúr gondolta? De én akkor se megyek vissza hozzájuk soha többé! - zártam le végül.

Rövidesen valóban fel kellett utaznom a fővárosba, hiszen több havi albérlettel tartoztam, amit most végre meg tudtam adni a keresetemből. Még szerencsém is volt, hogy a háziasszony nem rúgott ki egy idő után, de talán annak köszönhettem mindezt, hogy tavasszal a kertjükben sokat segítettam, ezért elnéző és türelmes volt velem. Miután rendeztem az adósságaimat, még néhány olcsó, de legalább új ruhát is tudtam venni magamra. Utána persze megint ott maradtam szinte teljesen üres zsebbel.

Ezért aztán mi tagadás, kellőképpen megörültem, amikor anyám néhány nap múlva félénken megemlítette, hogy egészen közel hozzánk egy másik gazdánál szintén volna egy újabb napszám, ahol engem is szívesen alkalmaznának. Két mindenre elszánt, végtelenségig kitartó idősebb nővér és a lányuk igazgatták a birtokukat. Ki tudja mi lehetett az oka, de soha senki nem látott férfit körülöttük, mégse jutott volna az eszükbe, hogy meg kellene válniuk a művelt földjük legalább egy részétől, mielőtt végleg beleszakadnának a kapzsiságukba. De

miután régóta ismertem őket, na meg a pénz is újra jól jött, ezért habozás nélkül igent mondtam, és, másnap reggel már munkába is álltunk anyámmal együtt.

Néhány napig majorannát kellett betakarítanunk, majd utána leadni az átvevőnek. Amikor végeztünk, a gazdasszony szólt, hogy a házuk végén található kertjükből fel kell szedni a burgonyát, és ehhez a munkához néhány embert kiválasztott az addigi napszámosok közül. Kissé meglepődtem, amikor kiderült, hogy anyámmal együtt én is ott lehetek köztük.

A következő nap reggelén hozzá is fogtunk a burgonya betakarításához. Én zsákokba gyűjtöttem a többiek által felszedett burgonyát, aztán alapos gondossággal bekötöttem a zsákok száját, nehogy a szállítás során kibomoljanak, mert akkor széthullana az áru. Aztán amikor eljött az ebéd ideje, régi jó megszokás szerint kimentünk a föld végére, és egy árnyékos helyet keresve leültünk falatozni. Alig fogtunk hozzá, amikor anyám szólt, hogy azt üzenték fentről, hogy mi ketten menjünk be a ház udvarára. Nem értettük, hogy mindez miért, de ha egyszer így gondolták, akkor mi miért is ellenkeznénk.

A gazdasszonyék a nyitott tornácon megterített asztal mellett ebédeltek, és mivel furcsa módon nem szóltak hozzánk, ezért némi tévovázás után szemben velük az udvaron levő eperfa tövéhez telepedtünk. Továbbra is némán kerestük egymás tekintetében, hogy vajon miért kellett nekünk oda bemennünk.

Miután mindenki elfogyasztotta az ennivalóját, a gazdasszony lánya odaszólt hozzám, hogy én még maradjak egy kicsit, elvégre főzött egy kávét. Nagyot lestem, nagyot nyeltem, de eleget tettem a kérésének, és felmentem a tornácra. Alig tette elém a kávét, máris visszafordult, hogy egy konyakot is hozzon nekem. Eddig bírtam szó nélkül.

- Minek köszönhetem ezt a megkülönböztetett figyelmet, hiszen én csak egy napszámos vagyok nálatok? - kérdeztem egyszerre határozottan és gyanakvóan.

- Igazad van, térjünk a lényegre. Már elég régóta úgy gondolom, és ezt az anyámmal is megbeszéltem, hogy mi nagyon szépen összejöhetnénk. Tudod, úgy igazából!

Egyre inkább kimeredt szemekkel néztem rá, miközben az zakatolt a fejemben, hogy csupán unalmában találhatta ki ezt a nagyon gonosz és rossz tréfát, aminek kiteljesedéseként egy kávé és konyak kíséretében porig fog alázni, jót röhög rajtam a hátam mögött, aztán hosszasan tréfálgozik majd a barátnői társaságában arról, hogy milyen látványosan sikerült a földbe döngölnie. Hiszen bár régóta ismertük egymást, és alig volt fiatalabb nálam, de ha találkoztunk, csupán udvariasan köszöntem neki, ám soha meg nem fordult a fejemben, hogy akár a legkisebb arra utaló formában is megpróbáljak közeledni hozzá, hiszen a barátaim időben visszamondták, hogy bárhol járt, sűrűn hangoztatta mindenkinek, hogy ő nem áll szóba akárkivel, hiszen aki csóró, az csak maradjon is a csórók között. Akkor meg most mit akar tőlem?

- Őszintén mondd meg, unatkozol, és hirtelen ezt a tréfát találtad ki a magad szórakoztatására? - kérdeztem végül.

- Nem, ez nem vicc, én teljesen komolyan gondolom, és már egy ideje bennem él ez az elhatározás - felelte továbbra is határozott hangon.

- De hiszen nem is ismerjük, és főleg nem szeretjük egymást! Én még tanulok, önálló keresetem sincs! - próbáltam tovább érvelni.

- Éppen ez az! Nekem mindenem megvan. Új lakás, autó, meg bármi, ami kell. Te egy jóképű, vonzó fiú vagy, és nekem ez a fontos. No meg az se elhanyagolható, hogy rövidesen

diplomád lesz. Nem szeretjük egymást? Ugyan mit számít az ma már? Ha igazán mindent, de mindent megkapsz tőlem, hidd el, hogy nagyon gyorsan és nagyon meg fogsz szeretni! De hogy végre igazán megértsd a céljaimat és az elhatározásomat, ezért most részletezem.

Az én rokonságom közel és távol mind nagyon gazdagok. Bármikor összejövünk, mindig valami újjal próbálnak dicsekedni. Ezért találtam ki, hogy mivel te egy igazán jóképű, mutatós férfi vagy, ezért joggal büszkélkedhetnék veled, mint a férjemmel. Arról nem is beszélve, hogy az egész bagázsban egyedül te lennél diplomás, aki ráadásul az én férjem! - teljesen átszellemülten, a már előre magabiztosan győztes minden ismervével az arcán mondta mindezt, miközben szinte levegőt se vett.

Én meg csak néztem rá tágra nyitott szemekkel, és nem voltam képes felfogni, hogy ezt a százalmas, gyomorforgató elképzelést hogy tudta ilyen aljas érdek mentén csakis számára előnyösen, ennyire tökéletesen felépíteni.

- Ezt az egészet akár úgy is értelmezhetem, hogy csupán üzleti alapon, személyes önzésed és rideg számításod alapján lényegében, mint egy árut megveszel? - nyögtem ki végül.

- Ha mindazt, amit neked eddig szépen sorjában elmondtam, így esik jól összefoglalnod, akkor igen! - felelte határozott mosollyal.

- Ilyen áron nem vagyok eladó! Nekem sokkal többet jelent az élet, mint hogy bárki pillanatnyi szeszélyének megfeleljek, bárkinek a végsőkéig kihasználható eszköze legyek! - válaszoltam közben arra is ügyelve, hogy a látszólagos nyugalمامat megtartva ne tudjon arra gondolni, hogy csupán hirtelen indulatomban adom az általa vélt meggondolatlan válaszomat.

- Ez az utolsó szavad? Felfogtad, hogy mit veszíthetsz, ha nemet mondasz? - üvöltött felém.

- Azt most talán még valóban nem tudhatom, hogy mit veszíthetek, viszont máris tudom, hogy mit nyertem - vágtam rá nem kis büszkeséggel.

- Úgy látom, hogy neked a jó se kell! A sorsod változott volna meg. Az életedben soha többé nem fogsz ilyen ajánlatot kapni. Mivel pedig úgy döntöttél, hogy elutasítasz, azonnal takarodj vissza dolgozni! Ne lopd itt nálam egy percig se a napot! - ordította, mintha én könyörögtem volna fel magamat a tornácukra.

Rövidesen újra ott találtam magamat a munka frontján, és mintha mi se történt volna velem és körülöttem, tovább szedtük a krumplit. Estefelé megjelent lovas kocsijával egy középkorú férfi. A platóra kellett felpakolni az összecsomagolt árut. Elkezdtem volna egyedül zsákolni, de a kocsis barátságosan rám szólt, hogy könnyebb lesz úgy megpakolni, ha együtt fogjuk meg a zsák két végét. Így is tettünk, de mire végeztünk, jócskán este lett, ezért a gazdasszony kénytelen volt belátni, hogy csak másnap tudjuk leadni a krumpliját az átvevőnél. Viszont szólt, hogy én legyek az, aki elmegy az áruval.

Másnap reggel időben megjelentem a gazdasszonynál, aki közben úgy döntött, hogy a lánya megy el leadatni az árut. Felültem a zsákok tetejére, aztán mintegy órán át dőcögöttünk, mire megérkeztünk. A kocsis a mérleg mellé állt, majd a bakról leszállva odajött hozzám, hogy mint ahogy az előző nap este, most is majd ketten szedjük le a krumplis zsákokat. Ám ekkor átmenet nélkül ráförmedt a gazdasszony lánya a kocsisra.

- Nem azért van itt, hogy pakoljon! Azért fogadtam a napszámot, hogy megdolgozzon a pénzéért! Én se lopom! Ha nem tetszik, el lehet menni - fordult felém.

Bár szerintem ezt a kijelentését nem gondolta át kellő alaposan, hiszen ugyan ki rakodná le az árut, ha én elmennék, miközben mindezt korábban már megtiltotta a kocsisnak.

De ezzel már a legkevesbé se foglalkoztam. Vagyok annyira gerinces, hogy amit elvállaltam, annak nem fordítok hátat. Ő meg csak játssza a fölényest, ha neki ez örömet jelent. Végzek, aztán az lenne a legtisztább, ha mi már soha többé nem is látnánk egymást - morfondíroztam a magam csendességében.

Nem volt könnyű menet egy lovas kocsi krumplival megpakolt platóját leszedni, majd a mérlegről bevinni a tárolóba. Szakadt rólam a víz, sajgott minden porcikám, de fogcsikorgatva, némán végeztem, majd odaálltam a gazdasszony lánya elé.

- Csupán annyi dolgunk maradt egymással, hogy számoljunk el - szóltam hozzá nyugodt hangon.

- Akkor kétórányi napszámot adok neked. Ennyi, és nem több jár! Azt is nagyon szépen köszönd meg nekem! Csak nem gondolod, hogy azt az időt is felszámolom, amikor a zsákok tetején heverésztél, amíg ide nem értünk! - bökte ki a fogai közül.

Ugyan nem kell hozzá sok ész, hogy ha nem utazom a krumpliszsákok tetején, akkor az átvivőnél se lehettem volna ott a munkámat elvégezni. Meg aztán hordhattam volna jóval lassabban is a zsákokat a felvásárló mérlegére majd onnan a raktárába. Arról nem is beszélve, hogy nyugodtan megállhattam volna időnként egy kis pihenőre. De akkorra már jelentőségét veszítette gondolataimban ez a lehetőség. Kicsi, kurtúra szabott napszámomat zsebre vágtam, miközben arra gondoltam, hogy hozzám hasonlóan elég sok embert át kellett vágniuk az idők során ahhoz, hogy valóban gazdagok lehessenek. De vajon tényleg megérte?

Csak az illendőség határát súrolva köszöntem el.

Ráérősen, mélyen magamba szállva botorkáltam hazafelé az út szélén. Ott zakatoltak a fejemben a nyár történései.

- Mi vagyok én, rabszolga, akit ingyen dolgoztathatnak? Vagy egy ócska áru, amit bármikor csak úgy egyszerűen megvehetnek csupán azért, hogy utána mutogathassanak, mint egy cirkuszi majmot, és dicsekedhessenek vele, mint egy vásárfiaként búcsúban kapott mézeskaláccsal? Tényleg ez lenne az én utolsó, nagyon várt, gyönyörűnek remélt nyárom?

Egyszer csak megpillantottam egy formás követ, amint a lábaim elé kerülő kátyúban lapult. Gondolkodás nélkül nagyot lendítettem a lábammal, minden haragomat beleadtam a mozdulatomba, hogy minél hatalmasabbat rúghassak bele.

Aztán megálltam, és csak néztem és néztem, amint egyre messzebbre távolodik. Mint ahogy vele együtt az oly sokáig őszintének hitt álmaim is.